

UDZIAŁ ŚWIECKICH W PRZEBIEGU II SYNODU DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ ORAZ ICH ROLA WYNIKAJĄCA Z UCHWAŁ SYNODALNYCH

Wstęp

Jednym z naczelných postulatów Soboru Watykańskiego II było przypomnienie tożsamości i roli świeckich w Kościele. Mimo upływu półwiecza od tego eklezjalnego wydarzenia myśl teologiczna czerpiąca z dorobku soboru oraz praktyka Kościołów lokalnych i partykularnych dalej dążą do spełnienia soborowych postulatów ściśle włączających laików do odpowiedzialności za Kościół. Dzięki temu, jak zauważyli redaktorzy uchwał II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej: „Ludzie świeccy coraz lepiej rozumieją bowiem, że nie tylko należą do Kościoła, ale są Kościołem, oraz że nie tyle stanowią przedmiot działań duszpasterskich Kościoła, co są podmiotem jego życia”².

W kontekście współodpowiedzialności wszystkich wiernych za cały Kościół godnym odnotowania akcentem refleksji soborowej było także ożywienie synodów partykularnych jako tradycyjnych instytucji kościelnych³ oraz synodów diecezjalnych jako organów prawnych diecezji⁴. Dlatego w poniższym artykule autor przybliży zaangażowanie i role wiernych świeckich w przebiegu i uchwałach II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej.

1. Synodalność w Kościele

Perspektywa historyczna ukazuje synodalność jako nieodłączny element rozwoju Kościoła, który przez nią objawia się i tworzy jako zgromadzenie zwołane i prowadzone

¹ Ks. mgr lic. Jan Wojtczak, doktorant na Uniwersytecie Szczecińskim, wikariusz w parafii pw. Najświętszego Zbawiciela w Ustce, katecheta w Szkole Podstawowej nr 3 i Zespole Placówek Oświatowych w Ustce; ORCID: 0000-0001-9133-7474, e-mail: jwojtczak.rcc@gmail.com.

² Edward Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej”, w: *Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, red. Tomasz Tomaszewski (Koszalin: Kuria Biskupia Koszalińsko-Kołobrzeska, 2022), nr 1.

³ Sobór Watykański II, „Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele «Christus Dominus»”, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje* (Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2008), nr 36 (dalej CD).

⁴ Jan Dyduch, „Synodalność jako forma uczestnictwa we władzy kościelnej”, *Annales Canonici* 5 (2009): 53.

przez samego Boga. Przez swoją synodalność lud Nowego Przymierza ukazuje drogę do Ojca, przez Syna w Duchu Świętym⁵. Synodalność jest wyrazem demokratyzacji Kościoła, lecz w swej strukturze nie jest demokracją, a mimo to szanuje podmiotowość każdego chrześcijanina⁶. W naturze synodalnej Kościoła powinny być widoczne także jego przymioty: jedność, świętość, powszechność i apostołskość⁷. W drodze ku wieczności wspólnota Ludu Bożego jako krocząca wspólnie – synodalnie – jest kształtowana i umacniana przez Eucharystię będącą źródłem i szczytem życia Ciała Mistycznego Chrystusa⁸. Ruch synodalny przyczynia się do aktywizowania i integrowania Kościoła. Sprawia, że między posługą duszpasterzy a uczestnictwem i współodpowiedzialnością świeckich krąży wymiana darów charyzmatycznych, którymi Duch Święty obdarowuje swój Kościół. Synodalność prowokuje otwartość Kościoła katolickiego na inne Kościoły i Wspólnoty eklezjalne oraz pomaga budować zaangażowanie na polu społecznym, trafiając do osób innych religii i tworząc kulturę dialogu i spotkania⁹. Nie mniej ważnym elementem towarzyszącym drodze synodalnej jest formacja wiernych, która zagwarantuje wierność Tradycji w rozeznawaniu i służbie.

Wyraźnie wskazanym sposobem praktykowania synodalności Kościoła na szczeblu partykularnym jest synod diecezjalny. *Kodeks Prawa Kanonicznego*, promulgowany w 1983 r., a obficie czerpiący z teologii soborowej, definiuje go jako zebranie wybranych kapłanów oraz innych wiernych Kościoła partykularnego, którzy dla dobra całej wspólnoty diecezjalnej świadczą pomoc biskupowi diecezjalnemu. To biskup diecezjalny jest jedynym ustawodawcą i on sam jest w mocy podpisać i promulgować synodalne deklaracje i dekrety¹⁰. Ukazuje to, że wobec urzędu biskupiego świeccy nie są tylko adresatami pasterskiej troski, lecz uczestnicząc w kapłańskim, prorockim i królewskim urzędzie Chrystusa, na swój sposób sprawują właściwe posłannictwo w Kościele i świecie¹¹. I to właśnie synod jawi się jako instytucja w Kościele partykularnym, dzięki której w sposób najbardziej widoczny ukazana jest odpowiedzialność całego Ludu Bożego za Kościół partykularny, potwierdzając tym samym duszpasterski walor zebrania synodalnego¹².

⁵ Sobór Watykański II, „Konstytucja o liturgii świętej «Sacrosanctum Concilium»”, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, nr 6, (dalej SC); Sobór Watykański II, „Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym «Dei Verbum»”, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, nr 2 (dalej DV).

⁶ Waldemar Irek, „Synod diecezjalny – uszanowanie kompetencji oraz profesjonalizmu w kształtowaniu oblicza Kościoła lokalnego”, w: *Synod Pięćdziesiątnicą Kościoła*, red. Andrzej Jarosiewicz (Wrocław: Papieski Wydział Teologiczny, 2009), 19.

⁷ Międzynarodowa Komisja Teologiczna, *Synodalność w życiu i misji Kościoła* (Kraków: Wydawnictwo Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy, 2021), nr 45.

⁸ SC, nr 10, 14.

⁹ Międzynarodowa Komisja Teologiczna, *Synodalność w życiu i misji Kościoła*, nr 106.

¹⁰ *Kodeks Prawa Kanonicznego* (Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2022), kan. 460 (dalej KPK).

¹¹ LG, nr 31; Jan Paweł II, „Adhortacja apostołska o powołaniu i misji świeckich w Kościele i świecie «Christifideles laici»”, w: *Adhortacje apostołskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 2, red. M. Romanek (Kraków: Wydawnictwo Znak, 2006), nr 23 (dalej CL).

¹² Dyduch, „Synodalność jako forma uczestnictwa we władzy kościelnej”, 54.

2. Rola świeckich w zwołaniu i przebiegu II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej

Kościół koszalińsko-koło-brzeski jako Kościół partykularny urzeczywistniający Kościół powszechny jest włączony w eklezjalną synodalność. Zobowiązuje ona do ciągłej aktualizacji kroczenia razem wszystkich diecezjan oraz do odczytywania głosu Ducha Świętego prowadzącego Lud Boży. W roku 1972 papież Paweł VI ogłosił bullę *Episcoporum Poloniae coetus*, która ustanowiła nową kanoniczną organizację kościelną na Ziemiach Zachodnich i Północnych. Na nowo utworzonych ziemiach, w celu zorganizowania życia nowo powstałej diecezji koszalińsko-koło-brzeskiej, jej pierwszy biskup – Ignacy Jeż – zarządził zwołanie I Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej, co miało wyraz w jego inauguracji 10 maja 1986 r. Po trzech latach obradowania i tworzenia koniecznych do funkcjonowania Kościoła partykularnego uchwał i dokumentów synod został uroczyście zakończony 9 grudnia 1989 r. Moment długo wyczekiwany nadszedł, gdy 1 marca 2015 r. biskup diecezjalny Edward Dajczak skierował do diecezjan list pasterski, w którym podzielił się swoim pragnieniem zwołania synodu diecezjalnego: „Moim pragnieniem, wypływającym z modlitwy i z odczytania znaków czasu, jest przeprowadzenie drugiego synodu naszej diecezji, by wspólnie zastanowić się nad tym, jaką drogą powinien iść teraz Kościół Koszalińsko-Koło-brzeski. Jestem przekonany, że będzie to wydarzenie, które pozwoli ożywić wiarę naszych wspólnot parafialnych, a przez to zbliżyć każdą i każdego z nas do Jezusa”¹³. Owa odezwa stała się zaproszeniem do wsparcia modlitwą tego synodalnego pragnienia i przyzywania Ducha Bożego, aby przeprowadził diecezję przez ten synodalny proces. W duchowych przygotowaniach biskup nie zapomniał o zawierzeniu synodu Matce Bożej Bolesnej, która w diecezjalnym sanktuarium w Skrzatuszu oczekiwała corocznej diecezjalnej pielgrzymki odpustowej¹⁴.

W pierwszej kolejności skupiono się na konferencjach naukowych wprowadzających w temat synodalności, cyklu spotkań presynodalnych w każdym z dekanatów oraz rozpoczęciem licznych rekolekcji przygotowujących świeckich intelektualnie i duchowo do wyruszenia w drogę synodalną. Powyższe spotkania presynodalne dla przedstawicieli parafii zgromadziły 473 świeckich, zaś spotkania synodalne dla przedstawicieli parafii 396 świeckich, rekolekcje presynodalne 264 świeckich oraz rekolekcje synodalne 1541 świeckich, dni skupienia dla zespołów synodalnych w 20 terminach objęły 2145 świeckich, zaś dekanalne spotkania formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych w 24 terminach zgromadziły 1006 świeckich¹⁵. 5 czerwca 2016 r. nastąpiło odczytanie we wszystkich kościołach i kaplicach listu pasterskiego bisku-

¹³ Edward Dajczak, „List pasterski biskupa diecezjalnego Edwarda Dajczaka na Wielki Post 2015 roku”, 1.03.2015, *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* (dalej KKWD) 43, 1 (2015): 25.

¹⁴ Edward Dajczak, „List pasterski biskupa diecezjalnego Edwarda Dajczaka przed pielgrzymką do Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu”, 13.09.2015, KKWD 43, 3 (2015): 35–38.

¹⁵ Tomasz Tomaszewski, „Synodalna formacja świeckich”, w: *Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej*, red. Tomasz Tomaszewski (Koszalin: Kuria Biskupia Koszalińsko-Koło-brzeska, 2022), 253–261.

pa diecezjalnego Edwarda Dajczaka zapraszającego na pielgrzymkę do Kołobrzegu w dniach 10–11 czerwca 2016 r., z zapowiedzią zwołania synodu diecezjalnego. Momentem historycznym było podpisanie 11 czerwca przez bp. Edwarda Dajczaka *Dekretu zwołania II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* i *Dekretu ustanowienia Komisji przygotowawczej II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* podczas diecezjalnych obchodów jubileuszu 1050-lecia chrztu Polski w bazylice konkatedralnej w Kołobrzegu. Pasterz diecezji napisał: „Idąc za wskazaniem Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, przeżywając diecezjalne obchody jubileuszowe (...) u źródeł chrzcielnych Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, zgodnie z przepisami *Kodeksu Prawa Kanonicznego* zwołuję II Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, czyli zebranie wybranych kapłanów oraz innych wiernych (...), którzy dla dobra całej wspólnoty diecezjalnej będą świadczyć pomoc Biskupowi Diecezjalnemu w usłyszeniu tego, co Duch Święty mówi dzisiaj do Kościoła Koszalińsko-Kołobrzeskiego, oraz w rozpoznaniu dróg, którymi Bóg chce go prowadzić we współczesnym świecie”¹⁶.

Konsekwencją inauguracji było mianowanie sekretarza synodu, który uczestniczył w szeregu spotkań synodalnych w dekanatach, oraz podpisanie 23 grudnia 2016 r. przez bp. Edwarda Dajczaka i wejście w życie *Regulaminu II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*. 25 lutego 2017 r. uroczyście otwarto synod w koszalińskiej katedrze oraz wręczono nominacje do nowo utworzonych komisji synodalnych: głównej, teologicznej, prawnej oraz tematycznych (ds. wiernych świeckich, ds. duchowieństwa, ds. osób konsekrowanych, ds. kultu Bożego, ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji, ds. katechizacji, ds. charytatywnych, ds. mediów, ds. administracyjnych, ds. ekonomicznych, ds. historycznych, ds. młodych¹⁷ oraz ds. małżeństw i rodzin¹⁸). Na 158 członków komisji tematycznych niemal połowa członków – bo 75 – to wierni świeccy¹⁹.

Tego dnia biskup Edward Dajczak sygnował również list do papieża Franciszka, informując Jego Świątobliwość o rozpoczęciu dzieła synodalnego oraz prosząc o apostołskie błogosławieństwo na czas trwania synodu. Z dniem inauguracji synodu swoje prace zakończyła Komisja przygotowawcza, w której składzie na 14 członków były 2 osoby świeckie, zaś naczelną rolę zaczęła odgrywać Komisja główna, złożona wyłącznie z biskupów i prezbiterów. Do zadań Komisji głównej należało wspieranie biskupa diecezjalnego w kierowaniu pracami synodu, wyznaczanie celów i zadań komisjom tematycznym oraz czuwanie nad ich realizacją, analizowanie i ocenianie projektów dokumentów opracowanych przez komisje tematyczne oraz kierowanie redakcją statutów synodu²⁰. Za wspieranie tejsze komisji odpowiedzialne były komisje teologiczna oraz prawna, których zadaniem była troska o poprawność teologiczną oraz

¹⁶ Edward Dajczak, „Dekret zwołania II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej”, 11.06.2016, KKWD 44, 2 (2016): 52.

¹⁷ Komisja ds. młodych powstała 23.12.2017 r.

¹⁸ Komisja ds. małżeństw i rodzin powstała 8.11.2018 r.

¹⁹ Edward Dajczak, „Komisje synodalne”, w: *Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, 243–250.

²⁰ Edward Dajczak, „Regulamin II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej”, §5, KKWD 44, 4 (2016): 73.

zgodność z prawodawstwem kościelnym, a także specjalistyczne wspieranie komisji tematycznych. W wymienionych komisjach, teologicznej oraz prawnej, nie znalazła się ani jedna osoba świecka.

Z kolei zadaniem komisji tematycznych było identyfikowanie i analizowanie szczegółowych zagadnień z zakresu kompetencji komisji, ocenianie obecnej sytuacji w świetle Ewangelii i nauczania Kościoła, proponowanie rozwiązań w zakresie prawodawstwa partykularnego, przygotowywanie materiałów potrzebnych do pracy zespołów synodalnych, formułowanie ustaleń wstępnych (przeznaczonych do dalszej konsultacji) i końcowych (przeznaczonych na sesje synodalne), redagowanie zleconych przez Komisję główną części statutów synodu oraz uczestniczenie, w miarę możliwości, w działaniach formacyjnych i promocyjnych organizowanych przez sekretariat synodu²¹. Nad przebiegiem procesu synodalnego czuwał sekretariat synodu działający w sposób stały, niebędący ciałem kolegialnym synodu²², w skład którego zostali zaproszeni przedstawiciele laikatu w liczbie 5 na 18 wszystkich członków, przy czym resztę stanowili prezbiterzy.

Dzień po uroczystej inauguracji biskup wystosował list pasterski, w którym poprosił diecezjan o żywe włączenie się w rozpoczęte dzieło przez osobiste zaangażowanie, modlitwę, ofiarę oraz przez uczestnictwo w parafialnych zespołach synodalnych, które biskup powołał zarządzeniem podpisanym 1 marca 2017 r. Zgodnie z *Regulaminem II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* taki zespół miał powstać w każdej parafii. Przewodniczącym zespołu miał być proboszcz, zaś członkami mieli być przede wszystkim: parafialni delegaci na spotkania synodalne, członkowie parafialnych rad duszpasterskich i ekonomicznych, katecheci (osoby świeckie i konsekrowane) zatrudnieni w szkołach na terenie danej parafii w wymiarze pracy nie mniejszym niż pół etatu, z zachowaniem zasady, że jeden katecheta może należeć wyłącznie do jednego parafialnego zespołu synodalnego, animatorzy katechezy parafialnej, lektorzy i nadzwyczajni szafarze Komunii Świętej oraz liderzy katolickich ruchów, stowarzyszeń i wspólnot istniejących w parafii. Natomiast do ich zadań należało: formułowanie wniosków dotyczących organizacji życia religijnego w diecezji, refleksja nad zagadnieniami wskazanymi przez sekretariat synodu na danym etapie prac synodalnych, podejmowana z punktu widzenia doświadczenia wspólnoty lokalnej i dokonywana również w oparciu o gromadzone opinie członków tej wspólnoty, modlitwa za Kościół diecezjalny i dzieło synodu oraz jej animowanie w parafii, promowanie synodu w parafii i informowanie o jego pracach. W uzasadnionych przypadkach Komisja główna mogła zezwolić na utworzenie międzyparafialnego oraz pozaparafialnego zespołu synodalnego. Jednocześnie wolą biskupa było celebrowanie w każdy drugi czwartek miesiąca mszy wotywniej o Duchu Świętym, jeśli by przepisy liturgiczne na to pozwoliły²³.

²¹ Dajczak, „Regulamin II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej”, §12, 74.

²² Dajczak, „Regulamin II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej”, §37, 78.

²³ Edward Dajczak, „Zarządzenia w sprawie celebrowania Mszy o Duchu Świętym podczas II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej oraz powołania zespołów synodalnych”, 1.03.2017, dostęp 14.11.2022, <https://www.diecezjakoszalin.pl/2017>.

Powyższe wydarzenia pozwoliły na rozpoczęcie posiedzeń komisji synodalnych, sekretariatu synodu oraz zespołów synodalnych. Biskup diecezji nieustannie troszczył się, by wraz z pracującą administracją synodu całe dzieło było nieustannie polecane w modlitwie. Świadczą o tym m.in. fakty zawierzenia II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej św. Józefowi w Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Słupsku 19 marca 2018 r. czy św. Maksymilianowi Kolbemu w kościele pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku 14 sierpnia 2018 r. Regularnie odbywające się posiedzenia poszczególnych gremiów wspierane były modlitwami wszystkich wiernych, tak by podjęte dzieło drugiego synodu urzeczywistniało synodalność Kościoła w każdym z jego członków, choćby przez duchowe zaangażowanie. Prace poszczególnych komisji wieńczone sporządzonymi dokumentami ustaleń spowodowały wejście synodu w kolejną fazę. 23 września 2019 r. bp Edward Dajczak podpisał *Zarządzenie w sprawie zwołania sesji synodalnych oraz wyborów członków II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej*. Decyzją Jego Ekscelencji, zgodnie z regulaminem, uczestnikami sesji synodalnych byli: biskupi pomocniczy, wikariusze generalni, biskupi oraz wikariusz sądowy, kanonicy gremialni Koszalińskiej Kapituły Katedralnej, członkowie Rady Kapłańskiej i Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej, rektor diecezjalnego Wyższego Seminarium Duchownego, dziekani, członkowie Komisji głównej, przedstawiciele kapłanów i ich zastępcy, przedstawiciele kapłanów emerytów, przedstawiciele wiernych świeckich, przedstawiciele przełożonych instytutów zakonnych i stowarzyszeń życia apostołskiego posiadających dom w diecezji, przewodniczący i sekretarze komisji oraz inne osoby wezwane przez biskupa²⁴. Ich powołanie nastąpiło przez podpisanie dekretu biskupa diecezjalnego 23 grudnia 2019 r. Powołanych zostało 209 członków, z czego wiernych świeckich 79²⁵.

Mocą zarządzeń biskupa zostało zwołanych 10 sesji synodalnych na lata 2020–2022, na których były podejmowane oraz uchwalane projekty przygotowawcze komisji tematycznych. Ostatnia sesja odbyła się 26 marca 2022 r.²⁶ Po zakończeniu prac komisji zostało zwołane na 1 kwietnia 2022 r. pierwsze z trzech posiedzeń zespołu redakcyjnego *Statutów II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej*. W konsekwencji 2 września 2022 r. odbyło się 27. posiedzenie Komisji głównej, na którym przedstawiono i omówiono teksty uchwał synodalnych przygotowanych przez zespół redakcyjny. Na tymże posiedzeniu ustalono także tematykę ostatniego zebrania parafialnych zespołów synodalnych, które zebrał się na przełomie września i października, zakończyły swoją pracę i zostały rozwiązane, a członkowie zaproszeni do włączenia się do Parafialnej Rady Duszpasterskiej – istniejącej lub nowo powstałej.

Zwieńczeniem wysiłku synodalnego było podpisanie przez bp. Edwarda Dajczaka

²⁴ Edward Dajczak, „Zarządzenie w sprawie zwołania sesji synodalnych oraz wyborów członków II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej” 23.09.2019, KKWD 47, 3 (2019): 78–79.

²⁵ Tomasz Tomaszewski, „Członkowie synodu”, w: *Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej*, 233–242.

²⁶ Dajczak, „Zarządzenie w sprawie zwołania sesji synodalnych oraz wyborów członków II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej”, 78–79; Edward Dajczak, „Zarządzenie w sprawie zwołania sesji II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej”, 9.11.2020, KKWD 48, 4 (2020): 83.

Dekretu zatwierdzenia i promulgacji Uchwał II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej oraz uroczyste zamknięcie synodu w katedrze i Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie 15 października 2022 r., co wpisało się w obchody Złotego Jubileuszu erygowania diecezji, pozwoliło też uchwałom synodalnym wejść w życie już od pierwszego dnia kolejnego roku kalendarzowego, a więc 1 stycznia 2023 r.

3. Realizacja powołania świeckich w ujęciu uchwał synodalnych

Wejście w życie uchwał uczyniło je obowiązującymi w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej oraz zainicjowało wcielanie ich postanowień w życie. Uchwały zostały podzielone na trzynaście sekcji ułożonych w następującym porządku: świeccy, małżonkowie i rodziny, młodzi, duchowni, osoby konsekrowane, liturgia, duszpasterstwo i nowa ewangelizacja, katecheza, miłosierdzie, administracja, dobra materialne, media i dziedzictwo historyczne.

Już sam układ gwarantuje świeckim dostrzeżenie ich roli i powołania w życiu Kościoła partykularnego, jakim jest diecezja. To sekcja poświęcona świeckim otwiera dokument synodalnych uchwał i przeprowadza do ujęcia kolejnych stanów i tematów. Jej redaktorzy, po krótkiej charakterystyce współczesnego świata i człowieka, przywołali katolickie rozumienie tożsamości wiernych świeckich biorącej początek z łaski chrztu. Obliguje to wiernych do walki z grzechem oraz do oddania życia na służbę Bogu. Przez ukształtowanie sumienia i wyrażenie spójności wiary z codziennymi postawami i wyborami podejmują chrześcijański styl życia i rzeczywiście uczestniczą w kapłańskiej, prorockiej i królewskiej misji Chrystusa. Uchwały przypominały, że na mocy sakramentów wtajemniczenia świeccy powołani są, aby przemieniać świat i ludzkość od wewnątrz, czyniąc to w duchu dialogu i z szacunkiem wobec każdego człowieka. Toteż należy doceniać ich rozmaite inicjatywy duszpasterskie²⁷. Wiernych świeckich należy zachęcać do podejmowania aktywności społecznej, politycznej, gospodarczej, naukowej i kulturalnej, do włączania się do posługi miłosierdzia względem ubogich, jak i do udzielania się w wolontariacie, który może spełnić funkcję preewangelizacyjną.

Fundamentem w zrozumieniu tożsamości i misji przez samych świeckich jest dołożenie wszelkich starań, aby sam ten temat był bardziej obecny nie tylko w formacji małych grup, lecz i w homiliach, kazaniach czy rekolekcjach²⁸. Niezastąpiona jest w tym rola duchownych, którzy prowadząc świeckich do świętości, powinni akcentować prymat rozumienia tego, kim są świeccy i dlaczego świat ich potrzebuje z podejściem technicznym definiującym jedynie, co i jak powinni w Kościele robić²⁹. Duchowni powinni czuwać nad właściwą współpracą z laikatem, aby uniknąć z jednej strony klerykalizmu, niedopuszczającego świeckich do głosu, a z drugiej demokracji opierającego się na sile większości³⁰.

²⁷ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej”, nr 5–6.

²⁸ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej”, nr 8.

²⁹ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej”, nr 11.

³⁰ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej”, nr 13.

Uchwały wskazują, aby w diecezji była stale aktualna oferta formacyjna dla świeckich oraz aby dokonać ewaluacji działalności Diecezjalnego Studium Formacyjnego dla Świeckich. Wskazano również rolę duszpasterstwa specjalnego, aby realnie wspierało wierzących w ich codziennym posłaniu³¹. Na poziomie parafii zaleca się organizowanie porządku duszpasterstwa i form kultu pod kątem możliwości uczestnictwa w nich osób świeckich, umożliwienie kontaktu ze słowem Bożym i wsparcia sakramentalnego, dostrzeganie indywidualnych potrzeb wiernych, integrowanie wspólnoty parafialnej przez liturgiczne i pozaliturgiczne formy gromadzenia się wiernych, a także wspieranie ich we wszelkich inicjatywach podejmowanych w środowisku lokalnym³².

W akapicie o formach współodpowiedzialności świeckich za Kościół zaznaczono, że świeccy w określonej mierze mogą współdziałać z kapłanami w posłudze nauczania, uświęcania i kierowania, w tym także w rozeznawaniu charyzmatów i natchnień Ducha Świętego. Zwrócono uwagę na wspólną komunikację wiernych z duchownymi oraz na instytucje rad diecezjalnych i parafialnych, które – zarówno w zakresie duszpasterskim, jak i ekonomicznym – powinny stanowić szczególne miejsce w planowaniu i organizacji duszpasterstwa oraz przedstawianiu poszczególnych wniosków³³.

Rola świeckich przewija się również przez kolejne sekcje uchwał synodalnych, zaś szczególnie przez te poświęcone małżonkom i rodzinie oraz młodym, które również zostaną niżej omówione. Stan małżeński i rodzina stanowią jedno z pierwszorzędných zadań Kościoła, szczególnie w czasach współczesnych, w których pojawiają się takie wyzwania jak: podważanie koncepcji małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny, osłabienie wiary, duża liczba rozwodów, brak akceptacji dla katolickiej etyki seksualnej, społeczne przyzwolenie na życie bez ślubu, rodziny patchworkowe, kryzys ról społecznych, rodzice samotnie wychowujący dzieci, wpływ mass mediów na osłabienie relacji i autorytetów, rozmaite uzależnienia³⁴. Wyjściem naprzeciw tym zagrożeniom ze strony Kościoła powinno być zaadaptowanie kolejnych ruchów i wspólnot w diecezji, które wspomogą duszpasterstwo małżeństw i rodzin, właściwe przygotowanie do małżeństwa i rodzicielstwa przez kursy przedmałżeńskie, warsztaty ewangelizacyjne, dni skupienia, spotkania z duszpasterzami i specjalistami oraz towarzyszenie małżonkom i rodzicom przez inicjatywy na poziomie diecezjalnym, dekanalnym i parafialnym³⁵. Ważnym postulatem uchwał jest otoczenie szczególną opieką małżeństw przeżywających kryzysy, osoby żyjące w związkach niesakramentalnych, w wolnych związkach czy separacji, rodziny niepełne i rozbite oraz dotknięte przemocą domową i uzależnieniami³⁶. Rodziny są podstawową komórką społeczną i także podstawową komórką przekazywania i kształtowania wiary, a więc szczególną rolą duszpasterzy jest troska o wiernych realizujących swoje powołanie w powyższych okolicznościach. Uchwały zalecają również utworzenie osobnego wydziału w kurii biskupiej w miejsce

³¹ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońbrzeskiej”, nr 16–17.

³² Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońbrzeskiej”, nr 19.

³³ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońbrzeskiej”, nr 21–24.

³⁴ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońbrzeskiej”, nr 25.

³⁵ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońbrzeskiej”, nr 26–38.

³⁶ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońbrzeskiej”, nr 39.

referatu duszpasterstwa rodzin, utworzenie Diecezjalnego Centrum Małżeństwa i Rodziny oraz kontynuowanie i wsparcie Diecezjalnego Studium nad Rodziną³⁷.

Kościół, pragnąc wspierać rodziców w ich chrześcijańskim wychowaniu potomstwa, zwraca swoją uwagę także na młodych, którym pragnie towarzyszyć w osiąganiu dojrzałości chrześcijańskiej i rozwijaniu przyjętej wiary. Powołując się na słowa adhortacji *Christus vivit* papieża Franciszka poświęconej młodym, redaktorzy uchwał zwrócili uwagę, że młodzi wierni są nie tylko przyszłością Kościoła, co jego terażniejszością, gdyż już teraz mogą podejmować liczne zaangażowania, inicjatywy i obowiązki na gruncie zarówno społecznym, jak i eklezjalnym³⁸. W uchwałach zakomunikowano problemy będące wyzwaniem dla diecezji: kryzys wiary i zaufania do Kościoła jako instytucji, niezrozumienie moralności chrześcijańskiej, upadki autorytetów, zaburzenie katechizacji domowej, problemy natury emocjonalnej, izolacja, życie w świecie wirtualnym czy niewystarczająca rola katechizacji szkolnej³⁹. Odpowiedzią ze strony Kościoła ma być ewangelizacja, czyli prowadzenie młodych do spotkania z żywym Bogiem i budowanie z Nim relacji w Kościele, dowartościowanie roli rodziców i wychowawców, obecność dedykowanych im treści w Internecie oraz psychologiczne i duchowe towarzyszenie młodym w ich codzienności⁴⁰. Na poziomie parafii należy tworzyć propozycje duszpasterskie dla młodych, pielęgnować duszpasterstwo zwykłe poprzez dbałość o piękno liturgii, rezerwowanie młodym miejsca w kazaniach i homiliach, właściwą posługę w sakramencie pokuty, należyte przygotowanie ich do bierzmowania, stworzenie z nich i dla nich wspólnot wiary, a także troska samych duszpasterzy o dbanie, by świadczyć swoim życiem i autorytetem. W uchwałach pojawił się postulat utworzenia Diecezjalnego Forum Młodych, będącego wsparciem dla diecezjalnego duszpasterza młodych. Odnotowano także potrzebę ustanowienia dekanalnych duszpasterzy młodych oraz ustanowienia statutu diecezjalnego duszpasterstwa akademickiego⁴¹.

Zdecydowanie głównym i zwyczajnym miejscem urzeczywistniania się Kościoła, a więc i miejscem podstawowego zaangażowania duszpasterskiego i ewangelizacyjnego, jest parafia⁴². To w niej wierni świeccy powinni chętnie włączać się w funkcjonowanie grup, zespołów i organizacji, w których mogą pogłębiać swoją wiarę, znajdować obszary apostołskiego i ewangelicznego zaangażowania, współdziałać z kapłanami w duszpasterskiej posłudze oraz realizować synodalność Kościoła rozpoznaną jako znak czasów współczesnych, a będącą nie tylko formą ludzkiej współpracy, lecz przede wszystkim wyrazem podążania Kościoła z Chrystusem⁴³. To w parafii świeccy rozpoznają swoje szczegółowe powołania związane z życiem parafii, takie jak misja katechety, animatora parafialnego czy te związane z posługą liturgiczną realizo-

³⁷ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”, nr 41–42.

³⁸ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”, nr 46.

³⁹ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”, nr 47.

⁴⁰ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”, nr 50–53.

⁴¹ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”, nr 54–66.

⁴² Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”, nr 263.

⁴³ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”, nr 265–268.

waną w przeróżnych funkcjach, do których prawo i przepisy kościelne dopuszczają świeckich⁴⁴. Powinni oni włączać się aktywnie w życie parafii, służąc dobru wspólnemu swoimi charyzmatami, fachową wiedzą i umiejętnościami. Ich rola będzie jeszcze bardziej owocna, gdy obejmą również szerszą społeczność, organizując współpracę na poziomie międzyparafialnym, dekanalnym czy współpracując z instytucjami pozakościelnymi.

Zakończenie

II Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej, będący wyrazem synodalności Kościoła na szczeblu partykularnym, respektował i wyrażał na każdym etapie, że odpowiedzialność za Kościół spoczywa na wszystkich wiernych. To wydarzenie eklezjalne ukazało pożądaną koegzystencję duchownych ze świeckimi oraz kooperację wszystkich wiernych realizujących w rozmaity sposób powołanie do świętości całego Ludu Bożego. Przebieg synodu w swojej formie – poczynawszy od parafii i jej członków, aż do sesji plenarnych na szczeblu diecezjalnym – ukazał wielką wagę głosu wszystkich członków Kościoła, którzy zaproszeni przez pasterzy mogli wsłuchiwać się w głos Ducha Świętego i odczytywać znaki czasu. Zanim powstały struktury synodu, całe dzieło było zawierane w modlitwie oraz merytorycznie przygotowane przez konkretną formację świeckich. Dzięki temu proces synodalny pomógł całej diecezjalnej wspólnotie przypomnieć ogromną tożsamość i rolę świeckich, a przez promulgowane uchwały nadać kierunki współpracy wszystkim wiernym.

Bibliografia

- Chromy, Zbigniew. „Synodalność w świetle eklezjologii Josepha Ratzingera”.
W: *Synod Pięćdziesiątnicą Kościoła*, 145–160, red. Andrzej Jarosiewicz.
Wrocław: Papieski Wydział Teologiczny, 2009.
- Dajczak, Edward. „Dekret zwołania II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”,
11.06.2016. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 44, 2 (2016): 50–52.
- Dajczak, Edward. „List pasterski biskupa diecezjalnego Edwarda Dajczaka na Wielki Post
2015 roku”, 1.03.2015. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 43, 3 (2015):
23–25.
- Dajczak, Edward. „List pasterski biskupa diecezjalnego Edwarda Dajczaka przed pielgrzymką
do Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu”, 13.09.2015.
Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne 43, 3 (2015): 35–38.
- Dajczak, Edward. „Regulamin II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”, §5.
Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne 44, 4 (2016): 72–84.
- Dajczak, Edward. „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”.
W: *Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej*, red. Tomasz Tomaszewski,
7–189. Koszalin: Kuria Biskupia Koszalińsko-Koło-brzeska, 2022.

⁴⁴ Dajczak, „Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”, nr 182, 365.

- Dajczak, Edward. „Zarządzenie w sprawie zwołania sesji synodalnych oraz wyborów członków II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”, 23.09.2019. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 47, 3 (2019): 78–79.
- Dajczak, Edward. „Zarządzenie w sprawie zwołania sesji II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”, 9.11.2020. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 48, 4 (2020): 83.
- Dobrzyński, Andrzej. *Synodalność Kościoła Niepodzielonego*. Tarnów: Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej „Biblos”, 2020.
- Dyduch, Janusz. „Synodalność jako forma uczestnictwa we władzy kościelnej”. *Annales Canonici* 5 (2009): 45–57.
- Irek, Waldemar. „Synod diecezjalny – uszanowanie kompetencji oraz profesjonalizmu w kształtowaniu oblicza Kościoła lokalnego”. W: *Synod Pięćdziesiątnicą Kościoła*, red. A. Jaroszewicz, 16–28. Wrocław: Papieski Wydział Teologiczny, 2009.
- Jan Paweł II. „Adhortacja apostołska o powołaniu i misji świeckich w Kościele i świecie «Christifideles laici»”. W: *Adhortacje apostołskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, red. M. Romanek. T. 2, 351–489. Kraków: Wydawnictwo Znak, 2006.
- Kodeks Prawa Kanonicznego*. Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2022.
- Międzynarodowa Komisja Teologiczna. *Synodalność w życiu i misji Kościoła*. Kraków: Wydawnictwo Instytutu Księża Misjonarzy, 2021.
- Sobór Watykański II. „Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele «Christus Dominus»”. W: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, 337–410. Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2008.
- Sobór Watykański II. „Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym «Dei Verbum»”. W: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, 531–568. Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2008.
- Sobór Watykański II. „Konstytucja o liturgii świętej «Sacrosanctum Concilium»”. W: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, 48–110. Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 2008.
- Tomaszewski, Tomasz. „Członkowie synodu”. W: *Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej*, red. Tomasz Tomaszewski, 233–242. Koszalin: Kuria Biskupia Koszalińsko-Koło-brzeska, 2022.
- Tomaszewski, Tomasz. „Komisje synodalne”. W: *Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej*, red. Tomasz Tomaszewski, 243–251. Koszalin: Kuria Biskupia Koszalińsko-Koło-brzeska, 2022.
- Tomaszewski, Tomasz. „Synodalna Formacja Świeckich”. W: *Uchwały II Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej*, red. Tomasz Tomaszewski, 253–261. Koszalin: Kuria Biskupia Koszalińsko-Koło-brzeska, 2022.

Streszczenie

Kościół, będący Ludem Bożym, realizuje swoją misję uświęcania świata, czyniąc to przez włączanie do odpowiedzialności wszystkich wiernych, zarówno duchownych, jak i świeckich. Jego misja spełnia się w duchu synodalności, a więc kroczenia razem – obok siebie – ku wieczności wraz z Chrystusem. W czasach współczesnych praktyka Kościoła kładzie duży akcent na zaangażowanie wiernych świeckich w troskę o Kościół i przez prawodawstwo umożliwia im również udział we władzy kościelnej. Wyrazem wspólnej odpowiedzialności i przejawem synodalności na szczeblu partykularnym był II Synod Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej. Jego przebieg i uchwały pozwalają przywołać eklesjalne rozumienie tożsamości świeckich oraz czytelnie zdefiniować ich powołanie w Kościele.

Słowa kluczowe: świeccy, powołanie, synodalność, synod, kolegalność, prawo kanoniczne, II Synod Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej

Abstract

PARTICIPATION OF LAY PEOPLE IN THE 2ND SYNOD OF THE KOSZALIN-KOLOBRZEG (KOŁOBRZEG) DIOCESE AND THEIR ROLE ARISING FROM THE SYNODAL RESOLUTIONS

The Church, being the People of God, carries out her mission of sanctifying the world by involving all the faithful, both clergy and laity, in the responsibility. His mission is fulfilled in the spirit of synodality, that means walking together – side by side – towards eternity with Christ. In modern times, the practice of the Church places great emphasis on the involvement of the lay faithful in caring for the Church and, through legislation, also enables them to participate in the Church's authority. An expression of joint responsibility and a manifestation of synodality at the particular level was the Second Synod of the Koszalin-Kolobrzeg (Kolobrzeg) Diocese. Its course and resolutions allow us to recall the ecclesiastical understanding of the identity of the laity and clearly define their vocation in the Church.

Keywords: secular, vocation, synodality, synod, collegiality, canon law, II Synod of the Koszalin-Kolobrzeg (Kolobrzeg) Diocese